

1. УВОД

Потреба за рекреацијом као једним од начина одржавања психо-физичког здравља и радне способности је битна потреба савременог човека. Због тога се данас у развијеном свету велика пажња посвећује квалитету вода за рекреацију. Чине се напори да се комплетно светско знање стави у функцију управљања квалитетом воде за рекреацију и то:

1. постављањем стандарда квалитета воде,
2. проналажењем начина да се тај квалитет произведе, очува и побољша.

Основни разлог оваквом приступу је заштита здраља људи, односно купача.

Први прописи из области квалитета амбијенталних вода на савезном нивоу донешени су 1978. године (Уредба о класификацији вода међурејубличких водотока, међудржавних вода и вода обалног мора Југославије, Службени лист СФРЈ 6/78 и Одлука о максимално допуштеним концентрацијама радионуклида и опасних материја у међурејубличким водотоцима, међудржавним водама и водама обалног мора Југославије, Службени лист СФРЈ 8/78) када су међудржавне и међурејубличке воде сходно квалитету (бонитету) подељене у четири класе.

Амбијентална вода која се користи за купање и рекреацију грађана, као и за спортове на води, у смислу Уредбе из 1978., треба да задовољи II класу квалитета дефинисану постојећим прописима, а која гласи: „II класа – Воде које су подесне за купање, рекреацију и спортове на води, за гајење мање племенитих врста риба (ципринида), као и воде које се уз стандардне методе обраде (коагулација, флокулација и дезинфекција) могу употребљавати за снабдевање насеља водом за пиће и у прехранбеној индустрији“.

Данас, по прописима из 2012. (Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање, Сл. гласник РС бр. 50/2012), површинске воде се на основу еколошког и хемијског статуса деле у класе: класа I (одличан еколошки статус), II (добар еколошки статус) и III (умерен еколошки статус) омогућују купање и рекреацију на води. Површинска вода која се користи за купање и рекреацију грађана у смислу прописа, треба да задовољи минимално III класу статуса, а која између осталог наводи: „III класа – Површинске воде које припадају овој класи обезбеђују на основу

граничних вредности елемената квалитета услове за живот и заштиту ципринида и могу се користити у следеће сврхе: снабдевање водом за пиће уз претходни третман коагулацијом, флокулацијом, филтрацијом и дезинфекцијом, купање и рекреацију, наводњавање, индустријску употребу (процесне и расхладне воде)“.

Светска здравствена организација (СЗО) је 2003. године објавила „Guidelines for safe recreational water environments“ („Водич за безбедну воду за рекреацију у животној средини“) којим је истакнуто да ризик од купалишта не потиче само од воде, односно од загађења микроорганизмима показатељима фекалног загађења, алгама, цијанобактеријама, различитим хемијским штетним материјама, већ и од радијације (ултраљубичасто зрачење), климатских промена, повреда и др. Препоруке СЗО представљају преглед различитих врста здравствених хазарда (микробилошки и хемијски квалитет воде, физичке повреде, дејство топлоте и сунца), који се могу дешавати на купалиштима, било да се ради о природним водама или пак о базенима.

Здравствени проблеми који се могу јавити код људи који се купају, рекреирају или се баве спортом у/на површинској води јавних купалишта неодговарајућег статуса могу бити бројни: директни контакт делова тела (очи, уши, усне, грло) са цијанобактеријама, тровање токсинима микроалги, акцидентно гутање воде, удисање испарења воде или инхалацијом капи које садрже токсичне елементе, повреде, угушења, утопљења, сунчаница и др.

Препорука је да се опсежан санитарни надзор купалишта обави пре почетка сезоне уз проверу специфичних услова током редовног праћења квалитета.

Према Директивама Европске Уније (ЕУ) сматра се да је за праћење статуса вода за рекреацију и утврђивања потенцијалне опасности њеног загађења, неопходно описати и процес развоја профила плажа, уз квантификацију и локацију сваког потенцијалног извора загађења у близини купалишта и у самом купалишту.